

ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกยางพารา ในจังหวัดระยอง

Some Factors Effecting the Promotion of Rubber Cropping Program in the Rayong Province

รัตนวรรณ รุณภัย และ เอมอร อังสุรัตน์¹

Ratanawan Roonapai and Am-on Aungsuratana

ABSTRACT

The objectives of the research were to study some socioeconomic factors of the rubber replanters, their cultivations and some factors effecting rubber cropping, their problems and suggestions.

The sample under study consisted of 150 rubber replanters from the total 1,051 rubber replanting members in Changwat Rayong. The data were collected by using interview schedule and were analysed through the application of percentage

The results of the study revealed that most of the rubber replanters were male, in the labour age group. Their residence were in the provinces that had rubber cropping. The family members were 1-3 persons. The range of small land holding is 26-50 rais, where approximately 20 rais or less of their land was rubber plantation. The tapping system was done every other day for 6-10 months per year. The rubber sheet production was 10 sheets or more per day. The price of the rubber sheet given by non local merchant is 16-20 bahts per kilogram. The income of rubber replanters was at least 30,000 bahts per year.

Some factors effecting the rubber cropping were low investment, low cost of labour, pest control and the deftness of sale production.

Most of the rubber replanters did not join with any farmer group or cooperatives and did not have any training on rubber cropping technology.

¹ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Problems of the rubber replanters were the lack of information on improvement of soil fertility and pesticide application.

The requests of the farmers for yield improvement were: training on cropping technology, price guarantee by the government. Most of the rubber replanters wanted to expand the rubber planting area due to better return than the other crops and needed the assistance capital.

The suggestion to the investigators were as follows:

1. Mass media and personal media for rubber cropping training were necessary.
2. Farmer's group should be formed in order to assist the member on producing and selling.
3. Technology transfer on rubber producing and processing in term of mass media should be considered.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษา ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของ เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา สภาพการปลูกและปัจจัยบาง ประการที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกยางพารา ตลอดจน ปัญหาและความต้องการในการเพิ่มผลผลิตและการ ปลูกยางพารา

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย คือ เกษตรกรเจ้าของ สวนยาง จำนวน 150 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 1,051 คน ในจังหวัดระยอง และได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาคำร้อยละ

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ส่วนมากเป็นชาย อยู่ในวัยแรงงาน มีภูมิลำเนาอยู่ใน จังหวัดที่เคยมีการปลูกยาง จำนวนสมาชิกในครอบครัว เฉลี่ย 1 - 3 คน พื้นที่ถือครองส่วนมากมีขนาด 26 - 50 ไร่ และพื้นที่สวนยางส่วนมากมีขนาดไม่เกิน 20 ไร่ การกรีดยางใช้ระบบกรีดยางวันเว้นวัน ปีละ 6 - 10 เดือน ผลผลิตยางแผ่นที่ได้ไม่ต่ำกว่า 10 แผ่นต่อวัน ขายผลผลิตให้พ่อค้าในราคาใกล้เคียง 16 - 20 บาท และมีรายได้จากยางพาราไม่ต่ำกว่า 30,000 บาท ต่อปี

เหตุผลในการปลูกยางพาราเนื่องจากเห็นว่าขาย ผลผลิตได้ง่าย ไม่ค่อยมีปัญหาศัตรูพืช การลงทุนต่ำ และไม่ต้องใช้แรงงานมาก

เกษตรกรส่วนมากไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ และไม่ได้รับการฝึกอบรมความรู้ทางการค้ายางพารา

ปัญหาที่พบในการปลูกยางพารา ได้แก่ ขาดความรู้ในการใช้สารเคมี การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ดินขาด ความอุดมสมบูรณ์

ความต้องการในการเพิ่มผลผลิตและการปลูกยาง พารา ได้แก่ ต้องการได้รับการฝึกอบรมความรู้ทางการค้ายางพารา ต้องการให้รัฐมีการประกันราคายาง เกษตรกรส่วนมากมีความต้องการปลูกยางพาราเพิ่ม เพราะ ราคายางขายได้ราคาดีกว่าพืชอื่น และต้องการได้รับเงิน ทุนสงเคราะห์

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย เห็นว่า (1) ควรมีการ ประชาสัมพันธ์โดยอาศัยทั้งสื่อมวลชนและสื่อบุคคล ชักชวนให้เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา เกิดความตื่นตัว และสนใจเข้ารับการอบรมความรู้ทางการค้ายางพารา (2) ควรณรงค์ให้มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการผลิตและการจำหน่ายยางพาราในแต่ละท้องถิ่น (3) ควรมีการ จัดระบบเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการยางพาราไปสู่

เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราเป็นระยะ ๆ โดยอาศัยสื่อมวลชนต่าง ๆ

ความสำคัญของปัญหา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่ง เนื่องจากเป็นวัตถุดิบที่ใช้ผลิตสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ กล่าวคือ ใช้ผลิตอุปกรณ์เกี่ยวกับการขนส่งประมาณร้อยละ 60 เช่น ยางรถยนต์ ยางเครื่องบิน เป็นต้น การผลิตยางธรรมชาติของประเทศไทยเกิดจากสวนยางขนาดเล็กใน 14 จังหวัดภาคใต้ และ 3 จังหวัดภาคตะวันออก คือ ระยอง จันทบุรี ตราด และมีการปลูกข้าวเล็กน้อยในจังหวัดชลบุรี ปราจีนบุรี และนครนายก ส่วนใหญ่การปลูกยังใช้วิธีการล้าสมัย ทำให้ผลผลิตน้อย และยางที่ผลิตได้กว่าร้อยละ 80 มีคุณภาพต่ำ ขณะที่ความต้องการยางธรรมชาติเพื่อการผลิตทางอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการผลิตยางรถยนต์ ซึ่งเป็นยางวงล้อที่มีความทนทานและป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดจากการแตกของยางวงล้อระหว่างที่รถวิ่ง ต้องอาศัยวัตถุดิบจากยางธรรมชาติในส่วนผสมที่ผลิตถึงร้อยละ 20 หรือมากกว่าตามชนิดและขนาดยางรถ นอกจากนี้ระหว่างปี พ.ศ. 2517 - 2520 องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติได้ร่วมมือกับธนาคารโลกทำการศึกษาถึงความสามารถของปริมาณการผลิตและความต้องการการใช้ยางธรรมชาติของโลก ซึ่งได้พิมพ์เผยแพร่ไว้เมื่อประมาณกลางปี พ.ศ. 2520 สรุปได้ว่า ถ้าความสามารถในการเพิ่มผลผลิตของประเทศผู้ผลิตยังเป็นอยู่ในอัตราปัจจุบัน และในอัตราที่เป็นไปตามงานพัฒนาการผลิตทั้งที่กำลังดำเนินการและกำลังวางแผนอยู่ และความต้องการใช้ยางธรรมชาติเพื่อทดแทนบางส่วนของยางสังเคราะห์ และใช้เพิ่มในการผลิตยางรถและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ตามเทคนิคที่ปรับปรุงใหม่แล้ว ปี พ.ศ. 2528 ทั่วโลกจะขาดแคลนยางธรรมชาติประมาณ 300,000 ตัน และถ้าไม่มีการแก้ไขและปรับปรุง โลกจะขาดแคลนยางธรรมชาติ ในปี พ.ศ. 2533 ถึงปีละประมาณ 500,000 ตัน เนื่องจากปริมาณการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของ

ตลาด (เสริมลาภ, 2522 : 5 - 7)

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เกิดภาวะแห้งแล้ง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและหน้าดินลดลงเรื่อย ๆ เนื่องจากเกษตรกรใช้พื้นที่ส่วนมากปลูกมันสำปะหลังติดต่อกันมาเป็นเวลานานโดยเฉพาะในจังหวัดระยอง ทั้ง ๆ ที่มันสำปะหลังเป็นพืชที่ขายได้ในราคาต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากเป็นพืชที่ปลูกมาตั้งแต่ดั้งเดิม และยังไม่สามารถหาพืชอื่นมาปลูกแทนได้ แม้มีบางพืชที่ปลูกได้ดี เช่น มะม่วงหิมพานต์ แต่ก็มีภาวะจำกัดอยู่หลายประการ เช่น เป็นพืชที่ออกผลตามฤดูกาล ปลูกมากเกินไป ขาดแรงงานในการเก็บเกี่ยวและแปรรูป ปลูกน้อยเกินไป เกษตรกรมีรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ และจะมีเวลาว่างมากหลังฤดูเก็บเกี่ยว (เสริมลาภ, 2525 : 2) จากปัญหาการขาดแคลนยางธรรมชาติในตลาดโลก ทำให้ยางพาราเป็นพืชที่ควรส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก เพราะยางพาราเป็นพืชที่ปลูกได้ในหลายพื้นที่ และเมื่อถึงระยะอายุพอที่จะกรีดยางได้แล้ว จะทำให้เกษตรกรมีงานทำและมีรายได้ตลอดปี และในระยะยาวจะมีรายได้ดีกว่าพืชอื่น ๆ และเป็นการช่วยสร้างป่าให้เพิ่มขึ้นมาใหม่ นำฝนและความชุ่มชื้นกลับคืนให้แก่ท้องที่ปลูก ทำให้เกษตรกรรุ่นหลังสามารถปลูกพืชสวนและพืชอื่น ๆ ได้ด้วย ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกยางพาราในจังหวัดระยอง จึงเป็นเรื่องที่ควรสนใจเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้สนับสนุนการวางแผนงานส่งเสริมการปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะนำมาซึ่งรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการที่คาดว่าจะจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเจ้าของสวนยาง
2. สภาพการปลูกและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกยางพารา
3. ปัญหาและความต้องการในการเพิ่มผลผลิต

และการปลูกยางพารา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ข้อมูลที่จะเป็นแนวทางสำหรับการส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราได้มีการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ตามหลักวิทยาการเกษตรแผนใหม่ไปช่วยแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพการทำสวนยางได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน อันได้แก่ สถาบันวิจัยยาง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมประชาสัมพันธ์ กองทุนส่งเสริมการทำสวนยาง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทราบแนวทางในการส่งเสริมการปลูกและการเพิ่มผลผลิตยางพารา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรเจ้าของสวนยางซึ่งขอสงเคราะห์และมีการปลูกยางพันธุ์ใหม่แทนในพื้นที่จังหวัดระยอง ในปี พ.ศ. 2525 - 2528 จำนวน 1,051 ราย
2. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการคัดเลือกเป็นเขตหรือพื้นที่จากอำเภอเมือง อำเภอแกลง และอำเภอบ้านค่าย จำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนตำบล และหมู่บ้านในอำเภอดังกล่าว จำนวนเท่ากัน คือ กลุ่มละ 50 คน รวมประชากรตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 150 คน

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ เพศ อายุ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ และพื้นที่ถือครองทำการเกษตร เป็นต้น
- ตอนที่ 2 สภาพการปลูกและปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิต และปัจจัยเสริมการผลิต เป็นต้น
ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการในการเพิ่มผลผลิตและการปลูกยางพารา

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสัมภาษณ์ทั้งหมด จำนวน 150 ราย มาแยกหมวดหมู่ จัดเข้าตารางตามลักษณะของคำถามเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ เพื่อแสดงแนวโน้มของข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษา โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลนั้นได้จัดตามระบบกำหนดลักษณะ (nominal scale) และระบบกำหนดช่วง (interval scale) คำนวณโดยใช้สูตร

$$P = \frac{x}{n} \times 100$$

กำหนดให้

P = ค่าร้อยละ

x = จำนวนประชากรที่ตอบปัญหานั้น

n = จำนวนประชากรของกลุ่มนั้น ๆ ทั้งหมด

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ปัจจัยบางประการ หมายถึง ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกร ในที่นี้ได้แก่ สภาพการถือครองที่ดิน รายได้ แหล่งความรู้ในการปลูกยางพารา ความรู้ในการปลูกยางพาราและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจในชุมชน

โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจในชุมชน หมายถึง แหล่งซื้อปัจจัยในการผลิตทางเกษตร แหล่งขายผลผลิตเกษตร การรวมกลุ่มเพื่อการผลิตและการจำหน่ายแหล่งสินเชื่อเพื่อการผลิตและจำหน่าย และระบบชลประทาน

การรับบริการความรู้ หมายถึง การรับบริการทางด้านวิชาการ ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องยางพารา จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง

แหล่งความรู้ในการปลูกยางพารา หมายถึง แหล่งที่แนะนำความรู้ในการปลูกยางพาราของเกษตรกร ในที่นี้ได้แก่ เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่กองทุนส่งเสริมการ

ทำสวนยาง และเจ้าหน้าที่เกษตรประจำตำบล (กรมส่งเสริมการเกษตร)

ความรู้ในการปลูกยางพารา หมายถึง ความรู้ทางวิชาการทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับยางพารา ในที่นี้ได้แก่ การใส่ปุ๋ย การใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช การปลูกพืชคลุมดิน การปลูกพืชแซมยาง การกรีดยาง และการทำยางแผ่นชั้นดี

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ส่วนมากเป็นชาย อยู่ในวัยแรงงาน (ช่วงอายุ 15 - 64 ปี) มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่เคยมีการปลูกยาง มีอาชีพรองด้านการเกษตรเพียงอาชีพเดียว จำนวนสมาชิกในครอบครัว 1 - 3 คน ช่วยทำงานในการเกษตร และส่วนใหญ่มีเครื่องพ่นยาและเครื่องสูบน้ำเป็นของตนเอง เกษตรกรมีพื้นที่เป็นของตนเองเกือบทั้งหมด จำนวน 142 ราย หรือร้อยละ 94.7 และมีพื้นที่ถือครองส่วนมากมีขนาด 28 - 50 ไร่ จำนวน 70 ราย หรือร้อยละ 49.3 นอกจากนี้เกษตรกรส่วนมากมีการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การทำงานพัฒนาวัดและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยเข้าร่วมในลักษณะของสมาชิกกลุ่มกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปลูกยางและปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกยางพารา

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเจ้าของสวนยางที่มีการปลูกยางมาตั้งแต่ดั้งเดิม และมีประสบการณ์ในการปลูกยางไม่ต่ำกว่า 10 ปี การปลูกต้นยางพาราส่วนใหญ่ใช้ต้นติดตา และใช้ระยะปลูก 3×8 เมตร สภาพสวนยางที่ปลูกส่วนมากเป็นสวนยางที่มีขนาดไม่เกิน 20 ไร่ และกำลังเปิดกรีด การเปิดกรีดส่วนมากใช้ระบบกรีดวันเว้นวัน และกรีด 16 - 20 วันต่อเดือน ปีละ 6 - 10 เดือน ส่วนในฤดูที่ยางผลัดใบมักประกอบอาชีพการเกษตรอื่น ผลผลิตยางแผ่นที่ได้ไม่ต่ำกว่า 10 แผ่นต่อวัน และขายผลผลิตให้พ่อค้าในราคาโลกรัมละ 16 - 20 บาท ส่วนมากมีรายได้จากยางพารา

ประมาณ 15,000 - 75,000 บาทขึ้นไปต่อปี และเป็นรายได้ที่มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอาชีพการเกษตรอื่น ๆ อันได้แก่ การทำสวนผลไม้ การทำไร่ และการทำนา เป็นต้น

ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการในการเพิ่มผลผลิตและการปลูกยางพารา

เกษตรกรเกือบทั้งหมดได้รับพันธุ์ยางเพื่อใช้ในการปลูกจากกองทุนสงเคราะห์ การทำสวนยางและต้นยางที่ปลูกเป็นพันธุ์ใหม่ซึ่งปลูกทดแทนยางพันธุ์พื้นเมือง สำหรับเหตุผลในการปลูกยางพาราพบว่า เกษตรกรส่วนมากระบุว่าขายผลผลิตได้ง่าย ไม่ค่อยมีปัญหาศัตรูพืช การลงทุนต่ำ และไม่ต้องใช้แรงงานมาก ดัง Table 1

Table 1. Results of the rubber plantation by replanters in Rayong

Results	Number	Percentage
Deftness of Sale Production	87	58.0
No problem on rubber pest and disease	24	16.0
Low investment	16	10.6
Government and neighbour advice	9	6.0
Lack of soil fertility and long term	7	4.7
Production (over 10 yrs.)		
No answer	7	4.7
Total	150	100.00

ในด้านแหล่งความรู้และแหล่งปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการปลูกยางพาราของเกษตรกรส่วนมากมีกว่าหนึ่งแหล่ง ซึ่งได้จากวิทยุ เอกสารคำแนะนำทางราชการ เจ้าหน้าที่กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เพื่อนบ้าน และบรรพบุรุษ แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรส่วนมากไม่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมเรื่องยางพารา ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญมากในการส่งเสริมการปลูกยางพารา ดัง Table 2 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรจำนวน 150 ราย มีผู้ผ่านการอบรมเพียง 49 ราย หรือร้อยละ 32.7 ของการผ่านการอบรมใช้สารเคมีปราบวัชพืชมากที่สุด รองลงมาได้แก่ โรคแมลงและศัตรูยางและการใส่ปุ๋ย จำนวน 27 และ 26 ราย หรือร้อยละ 18.0 และ 17.3

Table 2. Experiences in rubber plantation training courses

Title of Training courses	Attend		non attend		Total	
	No	%	No	%	No	%
Chemical weed control	49	32.7	101	63.7	150	100.00
Rubber pests and diseases	27	18.0	123	82.0	150	100.00
Fertilizer application	26	17.3	124	82.7	150	100.00
Varieties of rubber tree	19	12.7	131	87.3	150	100.00
Opening for tapping	18	12.0	132	88.0	150	100.00
Tapping system	18	12.0	132	88.0	150	100.00
Anatomy and physiology of rubber tree	16	10.7	134	89.3	150	100.00
Exploitation and stimulation	10	6.7	140	93.3	150	100.00
Rubber sheet making	10	6.7	140	93.3	150	100.00
Others ¹	38	25.3	112	74.7	150	100.00

ในด้านความรู้เรื่องยางพาราที่เกษตรกรต้องการ เข้ารับการฝึกอบรมนั้น พบว่าเกษตรกรต้องการฝึกอบรม ในเรื่องการทำยางแผ่นจำนวน 89 ราย หรือร้อยละ 59.3 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาได้แก่ โรคแมลง และศัตรูยาง การกรีดยาง ลักษณะประจำพันธุ์ การใช้ สารเคมีปราบศัตรูพืช การเปิดกรีดหน้ายาง การใส่ปุ๋ย และอื่น ๆ ได้แก่ การกรีดยางก่อนโค่น โดยใช้สารเคมี เร่งน้ำยาง การปลูกพืชหมุนเวียน การทำยางแผ่น และการขายโดยการรวมกลุ่ม ดัง Table 3

Table 3. Different kinds of training courses demanded by participants in the Rubber training course (n = 150)

Kinds of training courses	No. of participants	
	Number	Percentage
Rubber sheet making	89	59.3
Rubber pests and diseases	68	45.3
Tapping	66	44.0
Varieties of rubber tree	65	43.0
Chemical weed control	27	18.0
Opening for tapping	20	13.0
Fertilizer application	19	12.7
Others	33	22.0

ปัญหาต่าง ๆ ในการปลูกยางพารา พบว่าเกษตรกร ใช้สารเคมีกำจัดแมลงและศัตรูพืชไม่ถูกต้อง แรงงาน หายาก ขาดความรู้วิทยาการแผนใหม่ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และขาดเงินทุน ดัง Table 4

Table 4. Other problems found in rubber plantation (n = 150)

Problems	Number	Percentage
Chemical/control on rubber pests and diseases	68	45.3
Lack of Labour work	41	27.3
Transfer of Technology	40	26.7
Lack of Soil fertility	32	21.3
Lack of fund	19	12.7

สำหรับความต้องการปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นของ เกษตรกรในจังหวัดระยอง ปรากฏว่าเกษตรกรเกือบ ทั้งหมดมีความต้องการปลูกยางพารามากขึ้น ได้ให้เหตุผล ว่าราคายางเป็นที่น่าพอใจดีกว่าปลูกพืชเดิมซึ่งเป็นพืชไร่นา การปลูกยางพาราเป็นพืชยืนต้นไม่ต้องดูแลรักษา มาก ลงทุนน้อย ได้รับผลผลิตที่แน่นอนและต้องการ ได้รับเงินทุนสงเคราะห์จากกองทุนสวนยาง จากการ

¹ Intercropping, Smoked sheet rubber, Branch induction, Low and controlled pruning and Co-operation program.

² Exploitation and stimulation, Intercropping, Smoked sheet rubber and Co-operative program.

วิจัยพบว่าเกษตรกรต้องการปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นมีจำนวน 115 ราย หรือร้อยละ 76.7 และไม่ต้องการปลูกยางพาราเพิ่มอีกมีจำนวน 35 ราย หรือร้อยละ 23.3 เนื่องจากไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกยางพาราในจังหวัดระยอง ผู้วิจัยใคร่สรุปและข้อเสนอแนะบางประการ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการปลูกยางพารา ดังนี้

1. เกษตรกรในจังหวัดระยองได้เห็นความสำคัญของการปลูกยางพาราเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นพืชที่ได้รับผลตอบแทนเกือบตลอดทั้งปี หลังจากที่ยางได้เริ่มให้ผลผลิตแล้ว ขายยางได้ง่าย ไม่ค่อยมีปัญหาในการดูแลรักษามากนัก แต่ปัจจุบันนี้เกษตรกรผู้ปลูกยางพารายังไม่มีการรวมตัวกันดำเนินธุรกิจ แต่ละคนผลิตแล้วขายกันเองกับพ่อค้าในหมู่บ้าน ทำให้การผลิตยางไม่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด การรับซื้อของพ่อค้าก็จะให้ราคาภายในราคาเท่ากันหมด ทำให้ผู้ผลิตไม่คำนึงถึงคุณภาพยาง ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อผู้ผลิตยางเอง และจะทำให้เกษตรกรไม่รู้จักรับการปรับปรุงคุณภาพของยางให้ดีขึ้นด้วย ในด้านการรวมกลุ่มนั้น เกษตรกรยังไม่คำนึงถึงเรื่องนี้ เพราะเกษตรกรยังไม่เข้าใจในการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินธุรกิจยาง ดังนั้น การส่งเสริมการปลูกยางพาราควรให้เกษตรกรได้รับรู้ถึงผลดีผลเสียของการรวมกลุ่มเพื่อประโยชน์ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอนาคต

2. ควรมีการณรงค์ให้เห็นความสำคัญของการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการผลิตขึ้นในท้องถิ่นโดยอาศัยการกระตุ้นเตือนจากผู้นำที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ อันได้แก่ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ครู กับผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน พระ โดยกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นต้องมีกิจกรรมที่สามารถตอบสนองและตรงกับความต้องการของสมาชิกโดยเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

ทั้งนี้อาศัยบุคลากรของรัฐและผู้นำของเกษตรกรทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นแกนในการจัดตั้งกลุ่มลักษณะของกิจกรรมกลุ่มที่ควรจัดขึ้น ซึ่งผลของการวิจัยนี้ ได้แก่ การจัดสินเชื่อเพื่อการปลูกยางพารา การจัดจำหน่ายปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช อุปกรณ์การเกษตร แก่สมาชิก และการจัดบริการความรู้ด้านการเกษตร โดยเฉพาะความรู้ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้แก่สมาชิก

3. หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการด้านการบริการเพื่อการจำหน่ายผลิตผลเกษตร ได้แก่ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร และกลุ่มอาชีพเพื่อการจำหน่ายผลิตผลเกษตรต่าง ๆ ควรมีบทบาทเข้าไปส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกยางพารารวมกลุ่มกัน เพื่อปรับปรุงคุณภาพของยางแผ่นที่ต้องการจำหน่าย และรวมกลุ่มกันขายยางพาราทำให้ได้ยางพาราที่มีคุณภาพสูงขึ้นและตัดปัญหาการถูกกดราคารับซื้อและเรื่องการเงินนำหนักราย นอกจากนี้จากการวิจัย พบว่าเกษตรกรอยากให้รัฐมีบทบาทด้านการจำหน่ายยางโดยมีการประกันราคารายด้วย

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์โดยอาศัยทั้งสื่อมวลชน ได้แก่ โปสเตอร์ จดหมายข่าว ใบปลิว แผ่นภาพฯ และโดยอาศัยบุคลากรของหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องกระตุ้นเตือน ชักชวนให้เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราเกิดความตื่นตัวและสนใจเข้ารับการอบรมความรู้ทางวิชาการยางพาราในเรื่องต่าง ๆ นับตั้งแต่เรื่องพันธุ์และลักษณะประจำพันธุ์ การใส่ปุ๋ย การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูยาง การเปิดกรีดหน้ายาง การกรีดยางและระบบการกรีดการกรีดยางหน้าสูงโดยการใช้น้ำแรงน้ำยาง การทำขดลวดรองรับน้ำยาง การกรองน้ำยางโดยใช้เครื่องกรองลวด การทำยางแผ่นชั้นดี การรมควันยางแผ่น การคิดราคาราย การปลูกพืชหมุนเวียน และความรู้ด้านวิชาการอย่างอื่น ๆ โดยการฝึกภาคปฏิบัติจริงให้เกษตรกร จากการวิจัยพบว่ามีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่เคยได้รับการฝึกอบรมความรู้วิชาการยางดังกล่าว

5. ควรมีการจัดระบบเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการยางพาราไปสู่เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราเป็นระยะ ๆ

โดยอาศัยสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ เอกสารคำแนะนำ
จดหมาย ข่าว ไปสเตอร์ แผ่นภาพ และแผ่นปลิว เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ด้านวิชาการอย่างทั่วถึงทั้งด้านการผลิตและการจำหน่ายสินค้าเกษตร
นอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับประจำจากเจ้าหน้าที่กองทุน
สงเคราะห์การทำสวนยาง (กรณีที่เป็นเกษตรกรผู้ขอ
สงเคราะห์)

เอกสารอ้างอิง

- เสริมลาภ วสุวัต 2522 (อัครา) สถานการณ์ยาง
ของโลกและอนาคตการผลิตยางธรรมชาติของ
ประเทศไทย ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.
- เสริมลาภ วสุวัต. 2525. (อัครา) สถานการณ์
อุปสงค์-อุปทานยางธรรมชาติของโลกถึงปี 2543.
กรุงเทพฯ : กองการยาง กรมวิชาการเกษตร.